

אין כסף לטפל בהורים שלנו: 7 גרפים שצריכים להדאיג את כולנו

ב-2027 יגיע שיעורם של בני ה-75 ומעלה ליותר מ-6% מהאוכלוסייה. מבוטחים קשישים חולים יותר, נמצאים במצב סיעודי במשך זמן ארוך יותר וצורכים הרבה יותר שירותי רפואה. הגידול האדיר במספרם צפוי להיתקל בפחות רופאים ומחסור בתקציבים.

בשנים האחרונות, ישראל מזדקנת בקצב מהיר, אך גל ההזדקנות הגדול והמואץ עוד לפנינו: בעוד ב–2012 חיו בישראל 386 אלף אזרחים בני 75 ומעלה, צפוי המספר הזה, לפי ההערכות של בנק ישראל, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) והארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD), לזנק ל–666 אלף בעוד עשור. מדובר בתוספת של 280 אלף בני 75 ומעלה, כלומר עלייה של כ–70% ממספרם כיום .

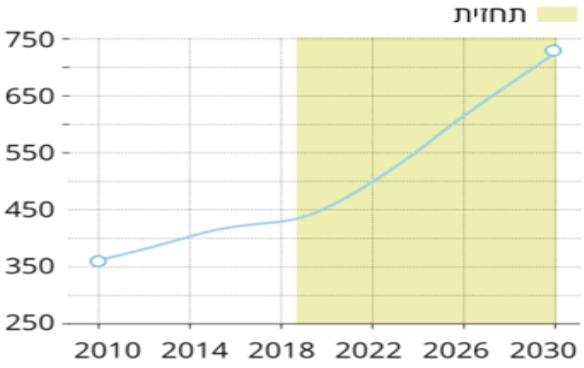
במשרד הבריאות יודעים להעריך כי בתוך עשור בלבד יגיע שיעור בני ה–75 ומעלה ל–6.3% מהאוכלוסייה. בהתאם, יעלו ההוצאות בגין הטיפול הרפואי בהם ל–35% מכלל ההוצאה על אשפוז, ויעלה משמעותית מספר הביקורים הכולל במרפאות .

במקביל לתהליך הזה, השירות הרפואי שאנחנו מקבלים ישחק קשות בתוך עשור. ההשקעה של המדינה בבריאות לא הצליחה להדביק את קצב ההתקדמות הרפואית ואת הצרכים בשטח, ובשנים האחרונות חלה שחיקה קשה בזמינות שירותי הבריאות שמקבלים האזרחים בקהילה ובבתי החולים — הכוללת ירידה בהפניות לבתי חולים והתארכות זמן השהייה בחדרי מיון. בעקבות זאת, הציבור נאלץ לנהור לביטוחים הפרטיים בניסיון לפצות על כך.

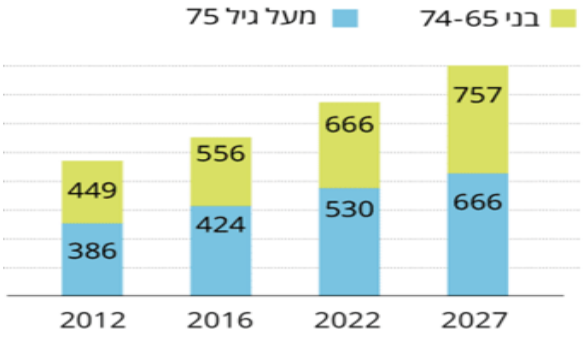
מי יטפל באוכלוסייה המזדקנת?

מערכת הבריאות בישראל

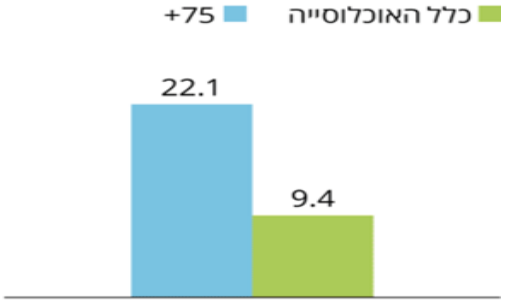
בני 75+ באוכלוסיית ישראל, באלפים

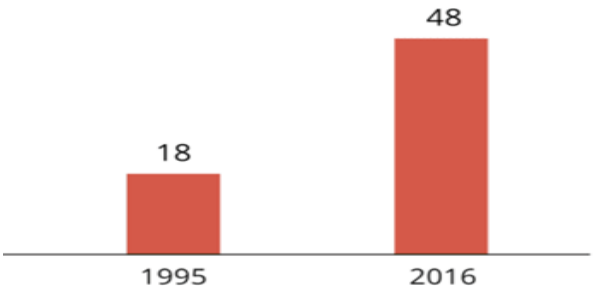
מספר המבוטחים מעל גיל 65, באלפים

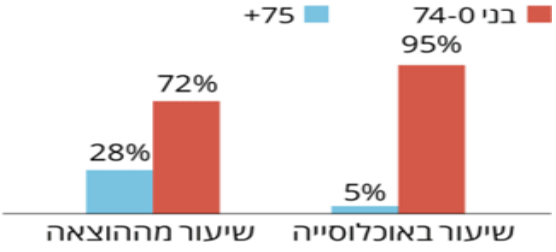
מספר ביקורים ממוצע במרפאה בשנה

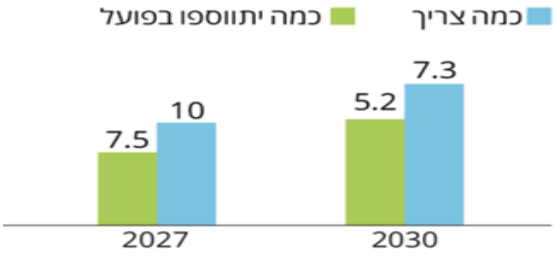
תוחלת החיים של נזקקי סיעוד, בחודשים

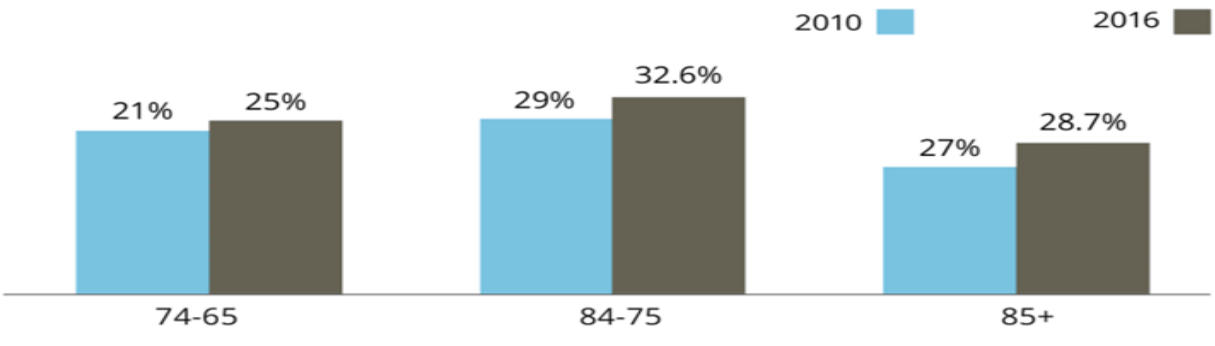
ההוצאה הלאומית על אשפוז, נכון להיום

תוספת הרופאים הנדרשת לנוכח הזדקנות האוכלוסייה, באלפים

שיעור החולים בסוכרת בישראל

מקור: משרד הבריאות

עדכוnet

כל מה שחם בעולם הביטוח, הפנסיה והפיננסים

זינוק בתוחלת החיים של סיעודיים בתוך 20 שנה

לגידול החד בצריכה ובעלויות של שירותי בריאות בקרב קשישים יש סיבות ידועות: עם הגיל יש עלייה חדה במחלות כרוניות כמו סרטן, מחלות לב ושבץ, מחלות ריאה, דלקת פרקים כרונית, וסוכרת. רמת הרפואה גבוהה כל כך, עד שבעידן הנוכחי קשישים יכולים להאריך ימים למרות ריבוי מחלות כרוניות. הנתונים, שמבוססים על מחקר שנעשה באוכלוסיית מבוטחי קופת החולים מכבי, לא פחות ממדהימים. למחצית מבני ה–75 ומעלה יש יותר מארבע מחלות כרוניות, ולכמעט 20% מבני ה–85 ומעלה יש לא פחות משמונה מחלות שונות . המחלות האלה הן הגורם הראשי לעומס התחלואה, הנכות והתמותה בישראל ובכל העולם, ולנטל כלכלי אדיר על הקשישים, בני המשפחה שלהם ועל מערכות הבריאות .

אתגר עצום נוסף למערכת הבריאות הוא התארכות תוחלת החיים של החולים הסיעודיים .בתוך שני עשורים בלבד, מ–1995 ועד 2016, זינקה תוחלת החיים של הנזקקים לעזרה סיעודית פי 2.6 — משנה וחצי בממוצע (18 חודשים) מרגע הפיכתו של האדם לסיעודי לארבע שנים (48 חודשים). לצד ההישג המדהים של הרפואה בהארכת חיי האדם הסיעודי, הזינוק בתוחלת החיים בסיעוד מציב אתגר פיננסי ותכנוני אדיר בפני מערכות בריאות, מערכות ביטוחיות ומדינות. נראה כי איש אינו יכול לחזות מה תהיה תוחלת החיים של חולים סיעודיים בעוד עשור, אך דבר אחד ידוע: מספרם של הסיעודיים יהיה גבוה בהרבה.

פחות רופאים, ופחות שעות עבודה

כמו כלל האוכלוסייה, גם הרופאים מזדקנים. לפי נתוני משרד הבריאות, ב–1990 שיעור הרופאים בגילי 55 עד 64 היה 15.9% מכלל הרופאים, וב–2015 כשליש (32%) מהרופאים הפעילים היו בקבוצת הגיל הזאת. המשמעות היא כי שליש מהרופאות והרופאים בישראל יגיעו לגיל פרישה בעשור הקרוב .

בשנים האחרונות הגדילו בתי הספר לרפואה את מספר הסטודנטים הלומדים בהם בניסיון להדביק את הצורך ברופאות ורופאים חדשים .בנוסף, אלפי ישראלים לומדים רפואה בחו"ל על חשבונם, וחוזרים לישראל כדי לעבוד כרופאים. אולם, נתוני משרד הבריאות מוכיחים כי גם לאחר הרחבת מקומות הלימוד ולמרות הרחבת מספר הסטודנטים בוגרי חו"ל, עדיין צפוי מחסור חריף ברופאים בעקבות הגידול וההזדקנות של האוכלוסייה, ופרישתם של אלפי רופאים לגמלאות.

אולם, מספר הרופאים הוא לא חזות הכל. במשרד הבריאות מודעים לכך שרופא בעידן הנוכחי עובד פחות שעות מכפי שעבדו רופאים לפני עשורים ספורים. הסיבות לכך מגוונות. ראשית, מדובר בדור אחר של רופאים ורופאות, עם תפיסות שונות לגבי חלוקת הזמן בין העבודה לחיים הפרטיים. רבים מהם נאבקים על זכותם ליהנות מזמן פנוי ולקחת חלק בניסיונות מקצועיים מחוץ לקליניקה הרפואית, כמו השתתפות בסטארט־אפים רפואיים כיזמים ויועצים.

שנית, שיעור הנשים במקצוע הרפואה גדל והולך, ונשים מהוות כיום יותר ממחצית מכלל הרופאים והרופאות. שינוי זה מאתגר ומעצב מחדש את פני המקצוע, בין היתר בשל הצרכים הייחודיים של נשים כמו יציאה לחופשות לידה כמה פעמים במהלך הקריירה, ולעתים יכולת מוגבלת יותר לעבוד סביב השעון .

לא רק רופאים ורופאות חסרים ויחסרו עוד יותר בעתיד: המחסור כולל גם אחיות ואחים, מטפלים סיעודיים בבית הקשישים ועובדים מכלל מקצועות הבריאות. מצבם של החולים הסיעודיים הבאים יהיו מורכב יותר והם יחיו עוד יותר שנים, וחייבת להיות לכך היערכות גם מבחינת תכנון כוח האדם שיטפל בהם .

מערכת הבריאות הישראלית ניצבת בפני אחד האתגרים הגדולים ביותר שעמדו בפניה אי־פעם, אם לא הגדול ביותר: צורכי בריאות גדלים והולכים, אוכלוסייה שמזדקנת בקצב מסחרר, ורפואה שמצליחה להשאיר אנשים בחיים שנים ארוכות, אך משוועת לכוח אדם ולתקציבים שרק מידלדלים .